

INtheLOOP4VET

Absolventų karjeros stebėsenos grįžtamojo ryšio panaudojimo profesinio mokymo įstaigose tobulinimas

Karjeros stebėsenos rezultatų, kaip priemonės tobulinant profesinio mokymo pritaikymo ir kokybės procesus, protokolas

Rezultatų tipas: Intelektinio darbo rezultatai

2020 sausis

Projekto akronimas:	INtheLOOP4VET
Projekto pavadinimas:	Absolventų karjeros stebėsenos grįžtamojo ryšio panaudojimo profesinio mokymo įstaigose tobulinimas
Projekto kodas:	2019-1-SE01-KA202-060542
Dokumento informacija	
Dokumento pavadinimas:	Karjeros stebėsenos duomenų ir jų pateikimo rezultatų koreliacijos mechanizmas
Rezultatų tipas:	Intelektinio darbo rezultatai
Pateikimo data:	2020/12/30
Veiklos tipas:	Dokumentas
Veiklos vadovas:	Folkuniversitetet
Duomenų sklaidos lygmuo:	Viešas

Turinys

Įvadas	Erreur ! Signet non défini.
Projekte dalyvaujančių šalių absolventų karjeros stebėsenos duomenų aprašymas	4
PROMEA	4
Folkuniversitetet.....	5
Klaipėdos Ernesto Galvanausko Profesinio Mokymo Centras.....	6
CIPFP VALLE DE ELDA	7
EVBB	8
Absolventų karjeros stebėseną nacionaliniu lygiu	Erreur ! Signet non défini.
Priemonės	Erreur ! Signet non défini.
Naudojimas.....	Erreur ! Signet non défini.
Absolventų karjeros stebėseną instituciniu lygiu	10
Priemonės	Erreur ! Signet non défini.
Naudojimas.....	Erreur ! Signet non défini.
Karjeros stebėsenos metodai: Apklausa ir Administraciniai duomenys	11
Duomenų rinkimo metodika.....	Erreur ! Signet non défini.
Absolventų karjeros stebėseną kaip aukštojo mokslo ir darbo rinkos sąsaja	13
Pagrindiniai absolventų karjeros stebėsenos sistemos lygiu aspektai ir rodikliai	14
Duomenų išskaidymo standartų apžvalga	15
Pokyčių įgyvendinimo ir institucijos prisitaikymo kontrolės bei intervencijos sričių atranka ...	23
Kaip išsirinkti profesiją?	24
10 įgūdžių, būtiniausių per ateinančius kelerius metus	Erreur ! Signet non défini.
Išvados	Erreur ! Signet non défini.

Įvadas

Žemas absolventų karjeros stebėsenos duomenų panaudojimo lygis rodo, kad profesinio mokymo įstaigoms reikia didinti tokių duomenų pritaikymą gerinant teikiamų paslaugų kokybę mokymo įstaigos lygmeniu. Šiame dokumente profesinio mokymo įstaigoms pateikiami ištekliai, padėsiantys pasirinkti institucinius kokybės parametrus, kuriuos reikia peržiūrėti ir pakoreguoti (pvz.: mokymo programas, mokymo priemonės, profesinio konsultavimo paslaugas, standartus ir teikiamas kvalifikacijas).

Nėra standartizuoto, neekspertinio įrankio ar sistemos, pagal kurią profesinio mokymo įstaigos galėtų savarankiškai naudotis absolventų karjeros stebėsenos duomenimis. Dažniausiai karjeros stebėsenos duomenys naudojami mokymo įstaigos savianalizės grįžtamojo ryšio dalyje. Paprastai tokie duomenys būna neoficialūs (arba jų visai nėra), dėl to labai sumažėja pačių profesinio mokymo įstaigų galimybės bei kompetencija pasinaudoti duomenimis, gautais iš administracinių šaltinių ar apklausų.

Siūlomu dokumentu bei minėtais metodais siekiama sumažinti šią spragą gerinant profesinio mokymo įstaigų sprendimų priėmimą dėl paslaugų kokybę lemiančių veiksnių koregavimo. Tikimasi, kad tai padės sukurti faktinių duomenų bazę, sudarys sąlygas geriau pasinaudoti karjeros stebėsenos duomenimis, sustiprins profesinio mokymo įstaigų sprendimų priėmimo savarankiškumą bei efektyvesnę kokybės užtikrinimo praktiką žemiausiu profesinio mokymo įstaigos lygmeniu.

Pagrindinė šio dokumento funkcija yra mokyti profesinio mokymo įstaigas strategiškai nusistatyti tinkamus karjeros stebėsenos duomenų panaudojimo būdus tam, kad būtų galima kontroliuoti bet kuriuos aukščiau paminėtus paslaugų teikimo kokybės parametrus.

Šį dokumentą sudaro koreliacinio ryšio nustatymo procedūra (protokolas), kuris padės profesinio mokymo įstaigoms susikurti uždara grįžtamojo ryšio mechanizmą, skirtą pritaikyti profesinio mokymo įstaigos teikiamas paslaugas darbo rinkai. Protokolą sudaro oficialūs, nuoseklūs absolventų karjeros stebėsenos duomenų klasifikavimo, agregavimo ir išskaidymo procedūrų nurodymai, taip pat pokyčių įgyvendinimo bei institucijos prisitaikymo kontrolės ir intervencijos sričių atranka.

Protokolas apima oficialių veiksnių rinkinį minėtai koreliacijai nustatyti, kaip ir kokie stebėsenos duomenys gali būti naudingi patiems paslaugų teikėjams renkantis intervencijos į paslaugų kokybę sritis.

Projekte dalyvaujančių šalių absolventų karjeros stebėsenos duomenų aprašymas

PROMEA

Graikija

Remiantis 2018 metų Europos Komisijos galutine ataskaita „Profesinio mokymo įstaigų absolventų karjeros stebėsenos priemonių rengimas ES valstybėse narėse“, Graikija yra viena iš keturių ES valstybių narių (Bulgarija, Kipras, Graikija ir Latvija), kurios šiuo metu neturi jokių profesinio mokymo įstaigų absolventų karjeros stebėsenos priemonių.

Remiantis Graikijos teisės aktais (Ministerijos sprendimu Nr. 5954/02.07.2014), visos valstybinės profesinio mokymo įstaigos, pavaldžios Mokymosi visą gyvenimą generaliniam sekretoriatui, turėtų įgyvendinti specialų reglamentą dėl Profesinio mokymo įstaigų veiklos (IEKs).

IEK PRAXIS, integruota PRAXIS stebėsenos sistema, kuria naudojasi profesinio mokymo įstaigos, turinčios studentų ir absolventų konsultavimo ir karjeros skyrių, teikia jiems tokias paslaugas, kaip pagalbą rašant CV ar motyvacinį laišką, siunčiant jį, kartu su rekomendaciniu laišku, į pageidaujamas įmones. Be to, studentams ir absolventams teikiama nuolatinė užimtumo skatinimo skyriaus pagalba, konsultacijos darbo teisės klausimais ir pan. IEK PRAXIS, naudodamasi integruota PRAXIS stebėsenos sistema, vykdo sistemingą absolventų užimtumo statuso ir eigos registravimą. Tačiau šiuo metu nėra galimybės gauti konkrečios informacijos apie šią stebėsenos sistemą, nes, norint prisijungti prie įstaigos duomenų bazės, reikalingas įgaliojimas.

Kitas mokymo įstaigose dažnai taikomas būdas siekiant palaikyti ryšį su absolventais (nors tai nėra stebėsenos mechanizmas) - alumnų asociacijos ir portalai, į kuriuos buvę studentai gali kelti ir atnaujinti savo gyvenimo aprašymus. Taip profesinio mokymo įstaiga sužino, kaip sekasi jos buvusiems studentams, o įmonės gali pasiekti absolventus su darbo pasiūlymais.

Nacionalinė kvalifikacijų sertifikavimo ir profesinio konsultavimo organizacija – EOPPEP – statutinis subjektas, investuojantis į geresnės kokybės ir veiksmingesnes bei patikimesnes mokymosi visą gyvenimą paslaugas

Graikijoje. Šios organizacijos misija - susieti profesinį mokymą su darbo rinkos poreikiais, kelti žmonių profesinę kvalifikaciją, stiprinti jų užimtumo perspektyvas bei socialinę sanglaudą. EOPPEP yra nacionalinis profesinio mokymo kokybės užtikrinimo centras, kuris atstovauja Graikijai Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo tinkle (EQAVET).

Folkuniversitetet

Folkuniversitetet

Švedija

LADOK - studentų administravimo sistema, naudojama visuose Švedijos universitetuose ir kolegijose. Tai studentų registravimo ir vertinimo dokumentų sistema.

LADOK sistemą sukūrė universitetai, ją kontroliuoja Ladok konsorciumas (Ladokkonsortiet). Kiekviena šią sistemą naudojanti įstaiga turi savo duomenų bazę, kurioje registruojami tik jos studentai ir jų rezultatai; kiekviena įstaiga rūpinasi savo paslaugų valdymu viename iš trijų sertifikuotų paslaugų mazgų, esančių Umeo, Upsaloje ir Lunde.

LADOK sujungė duomenis ir sukūrė duomenų bazę, kuri leidžia mokymo įstaigai stebėti studentus dar iki įstoјimo, įstoјus, studijų metu ir baigus studijas ar programą.

Švedijos nacionalinė aukštojo mokslo agentūra yra vyriausybė agentūra, kuri prižiūri Švedijos vaikų ir suaugusiųjų valstybinių mokyklų sistemą.

Ši agentūra teikia studentams ir pedagogams tobulinimosi ir paslaugų mokymo, nacionalinio mokytojų sertifikavimo bei informavimo profesinio švietimo klausimais paslaugas. Nacionalinė švietimo agentūra rengia ne tik žinių reikalavimus mokykloms, bet ir reglamentus, bendrąsias rekomendacijas bei nacionalinius testus. Ši agentūra atsakinga už oficialią statistiką švietimo srityje. Ji atlieka nacionalinius Švedijos švietimo pažangos ir vertinimo stebėjimus bei vadovauja šalies dalyvavimui tarptautiniuose švietimo projektuose.

Švedijos nacionalinė aukštojo mokslo agentūra stebi ir analizuoja šalies aukštojo mokslo raidą ir tendencijas. Ji taip pat atsakinga už oficialią aukštojo mokslo statistiką.

Jų renkami duomenys apima tokią informaciją, kaip studentų skaičius įvairiose programose, absolventų karjeros stebėsenos duomenys, pedagogų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį, taip pat aukštosios mokyklos finansinės ataskaitos.

Stebėjimo sritis yra labai plati, apimanti visas aukštojo mokslo įstaigų veiklas.

Švedijos nacionalinė aukštojo mokslo agentūra nagrinėja įvairius, su švietimo sektoriaus efektyvumu susijusius, reiškinius. Tai atliekama įvairiais būdais, priklausomai nuo kiekvieno tyrimo temos. Ši agentūra dažniausiai naudoja jau turimus duomenis, nes yra atsakinga už statistiką.

Kai kurios šalys naudojasi apklausų duomenimis siekdamos stebėti studentų įsitvirtinimą darbo rinkoje, o Švedija tam naudoja administracinius duomenis.

KLAIPEDA ERNESTAS GALVANAUSKAS
VOCATIONAL TRAINING CENTRE

Klaipėdos Ernesto
Galvanauskos Profesinio
Mokymo Centras
Lietuva

Lietuvos nacionalinė žmogiškųjų išteklių stebėsenos sistema apima įvairių profesinių įstaigų (įskaitant aukštųjų mokyklų) duomenis, kas leidžia įvertinti Lietuvos gyventojų užimtumo lygį bei pokyčius, prognozuoti ateities tendencijas ir, remiantis duomenimis, priimti sprendimus. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija gautus duomenis naudoja valstybės finansuojamų studijų planavimui ir finansavimui, švietimo ir studijų institucijų vertinimui, specialistų pasiūlos prognozavimui, visuomenės ir kitų suinteresuotų grupių informavimui apie absolventų karjerą, taip pat profesinio mokymo programų licencijavimui.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pavedimu, Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (MOSTA) atliko pirminę absolventų karjeros

analizę. Įtvirtinus nuolatinę absolventų karjeros stebėseną, tokia informacija sistemingai kaupiama. Tai leidžia matyti esamą situaciją bei išvėlgti tendencijas.

Pagal 2016 metų Nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos pagrindų aprašą, duomenys kaupiami viename registre. Duomenis pateikia:

- Švietimo įstaigos (baigusią studijų/mokymo programas asmenų skaičius);
- Užimtumo tarnyba (neįsidarbinusių arba įdarbintų tarnybos pagalba asmenų skaičius);
- SODRA (Valstybinio socialinio draudimo fondas) (pradėjusių dirbti ir socialiai draustų asmenų skaičius);
- Kitos mokymo įstaigos (asmenų, kurie tęsia studijas, skaičius);
- Valstybinė mokesčių inspekcija (pajamas deklaruojančių ir mokesčius mokančių asmenų skaičius);
- MOSTA (Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras), kuris renka duomenis apie aukštųjų mokyklų absolventų įsidarbinimą.

Už absolventų stebėseną atsakingos institucijos Lietuvoje yra šios:

- Nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos tarnyba;
- Užimtumo tarnyba;
- Švietimo paslaugų teikėjas (profesinė mokykla, aukštoji mokykla ir t.t.)
- MOSTA (Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras), kuris renka duomenis apie aukštųjų mokyklų absolventų įsidarbinimą.

CIPFP VALLE DE
ELDA
Ispanija

Remiantis 2018 metų Europos Komisijos galutine ataskaita „Profesinio mokymo įstaigų absolventų karjeros stebėsenos priemonių rengimas ES valstybėse narėse“, Ispanijoje profesinio mokymo įstaigų absolventų karjeros stebėseną regioniniu lygmeniu vykdoma tik dviejuose šiame tyrime dalyvaujančiuose regionuose (Katalonijoje ir Baskų krašte). Tai daroma reguliariai.

Be to yra „Papildomų priemonių taikymo Ispanijos bendrųjų programų (BP) absolventams lyginamoji analizė“ išleista VALNALÓN Ciudad Industrial del Valle del Nalón S.A.U

Šiuo metu nėra iniciatyvos, kuri būtų pakankamai išbaigta ir pasirašyta pakankamo atstovų ir/ar subjektų skaičiaus.

Esama daug savarankiškų iniciatyvų, tačiau jos nėra pakankamai išplėtotos (Bertelsmano Fondas, Mapfre Fondas, Atresmedia Fondas, Adecco, verslo asociacijos ir t.t.). Nėra susitarta dėl bendros kompetencijų ir įgūdžių apibrėžties: panašu, kad atitinkami darbuotojai ir subjektai nesutaria dėl bendro atskaitos taško.

Remiantis bendrųjų programų (FP) absolventų įtraukimo į darbo rinką ataskaita, Švietimo ir profesinio mokymo ministerija, Ekonomikos ir verslo ministerija, Darbo, migracijos ir socialinės apsaugos ministerija yra atsakingos už mėnesinį/metinį profesinio mokymo įstaigų absolventų dalyvavimo darbo rinkoje informacijos pateikimą.

EVBB
Vokietija

Nacionalinė švietimo grupės studija – tai Bambergo universiteto Leibnico švietimo krypties instituto atliktas tyrimas. Šios studijos tikslas buvo rinkti išilginio pjūvio duomenis apie kompetencijų ugdymą, ugdymo procesus, sprendimus, grįžimą į formaliojo, neformaliojo ir savaiminio ugdymo sistemą per visą gyvavimo trukmę. Šis tyrimas iki šiol yra vienas iš pagrindinių profesinio mokymo įstaigų absolventų karjeros stebėsenos sisteminių duomenų šaltinių, kuriuo remiamasi atliekant ir dabartinį tyrimą. Nacionalinėje švietimo grupės studijoje profesinio mokymo įstaigų absolventų karjeros stebėsenos duomenų rinkimas suvokiamas kaip išilginio pjūvio tyrimas, kurio metu kasmet matuojamos skirtingos kohortos iki 20 metų po studijų baigimo priklausomai nuo grupės imties dydžio.

Vokietijoje nėra centralizuotos absolventų karjeros stebėsenos kontrolės ir teisinės prievolės tai daryti. Todėl kiekviena mokymo įstaiga gali

laisvai rinktis vykdyti absolventų karjeros stebėseną ar ne. Kartais didesni institutai, tokie kaip Leibnizas, atlieka didesnius sektoriaus tyrimus.

Vokietija naudoja reguliarias priemones, kurios apima apklausų ir administracinius duomenis. Tais atvejais, kai absolventų karjeros stebėsenai naudojami administraciniai duomenys, vienas ir tas pats asmuo gali būti stebimas ilgą laiką, nes galimas toks nuolatinis stebėjimas, tačiau šios priemonės nebūtinai turi būti naudojamos išilginio pjūvio tyrimuose. Beje, Vokietija šiuo metu yra vienintelė šalis, kurioje naudojamas apklausa grįstų išilginio pjūvio duomenų rinkimo metodas, kai tas pats asmuo yra stebimas ilgesnį laiką.

Priklausomai nuo absolventų karjeros stebėsenos apimties, skiriamos:

1. Specialios profesinio mokymo priemonės, skirtos tik profesinių mokyklų absolventų karjeros stebėsenai;
2. Platesnis pasirinkimas priemonių, skirtų įvairių švietimo pakopų absolventų karjeros stebėsenai (pvz.: vidurinį išsilavinimą įgijusių, absolventų, įskaitant profesines mokyklas ir kt.) arba platesnės žmonių grupės, ne tik absolventų, stebėsenai (pvz.: visų tam tikro amžiaus kohortos žmonių stebėsenai). Vokietijoje tam tikromis priemonėmis renkama informacija ne tik apie absolventus, bet ir apie mokyklas paliekančius ar studijas nutraukiančius asmenis.

Kalbant apie su užimtumu susijusius duomenis, dauguma priemonių naudojamos absolventų užimtumo statusui tirti (dirbantis/nedirbantis). Kitas dažnas renkamų duomenų tipas yra pagal užimtumo pobūdį (nuolatinis/laikinas darbas; darbas ne visą darbo dieną/darbas visą darbo dieną; samdomas darbuotojas/savarankiškai dirbantis asmuo).

Absolventų karjeros stebėseną nacionaliniu lygiu

Yra dvi kryptys, kurias renkasi mokyklą baigę absolventai. Pirmoji kryptis – darbo paieška ir įsiliejimas į darbo rinką, antroji – mokslo/studijų tęsimo kitoje arba toje pačioje mokymo įstaigoje. Siekiant paskatinti absolventų įsiliejimą į darbo rinką arba padėti jiems kitame mokymosi etape, būtina sukurti specialias priemones, kurios suteiktų asmeninės bei profesinės informacijos apie studentą įsidarbinimo ir tolesnio mokymosi metu.

Šioje sistemoje turėtų būti ir klausimynas absolventams. Klausimai turėtų apimti absolventų asmeninę informaciją ir informaciją po mokyklos/studijų baigimo. Pavyzdžiui:

- Kaip greitai jums pavyko susirasti darbą?
- Ar jūs dirbate pagal specialybę?
- Ar jūsų žinios, įgytos mokymosi įstaigoje, atitinka darbdavio poreikius? Ir t.t.

Toks klausimynas leistų mokymo įstaigoms numatyti mokymo metodus, mokymo bazines, daugiau ar mažiau populiarias specialybes ir pan.

Priemonės

Apklausa yra pagrindinis informacijos apie absolventų kryptis rinkimo būdas. Absolventų karjeros stebėseną remiasi administraciniais duomenimis. Tokios priemonės yra pagrįstos galimybe susieti aukštųjų mokyklų studentų informaciją su kitokio pobūdžio duomenimis, pavyzdžiui, nacionaline socialinio draudimo duomenų baze.

Pavyzdžiui, Švedijoje LADOK sistema reguliariai atliekama absolventų apklausa praėjus pusantų metų po studijų baigimo. Pagal šią sistemą galima stebėti tolimesnę studentų veiklą.

Naudojimas

Nacionalinės absolventų karjeros stebėsenos priemonės dažniausiai naudojamos statistiniais ir analitiniais tikslais. Vienas iš ypatingesnių absolventų karjeros stebėsenos tikslų yra surinktų duomenų panaudojimas švietimo politikos planavimui ir vystymui. Tai rodo, jog absolventų karjeros stebėseną yra svarbi ir politinė prasme. Be to, pranešama, kad vyriausybės remiasi absolventų karjeros stebėsenos duomenimis ir vykdydamos kokybės užtikrinimo veiklą.

Absolventų karjeros stebėseną instituciniu lygiu

Priemonės

Instituciniu lygmeniu absolventų karjeros stebėsenai vykdyti aukštosios mokyklos naudoja apklausas. Mokymo įstaigos apjungia administracijos padalinių anonimiškai surinktus duomenis. Kiekvienoje šalyje skiriasi apklausos reguliarumas. Jis gali svyruoti nuo šešių vietų iki trejų metų.

1.pav. Institucinės stebėsenos poveikis

Naudojimas

Aukštosios mokyklos stebėsenos duomenis naudoja įvairiais tikslais. Pranešama, kad mokymo įstaigos ne tik prisideda prie bendrosios statistikos, studijų ir administracinės bei valdymo veiklos, bet ir naudoja stebėsenos duomenis kokybei užtikrinti, studijų tobulinimui ar pertvarkai vykdyti bei ištekliams paskirstyti. Lyginant mokymo įstaigų studentų stebėsenos duomenų panaudojimą su absolventų stebėsenos duomenimis, pastarieji dažniau pasitelkiami kaip mokymo įstaigos reklamos priemonė, nes absolventų sėkmė darbo rinkoje gali pakelti įstaigos prestižą arba jos reitingą tarp šalies mokymo įstaigų. Kai kurių ekspertų teigimu, absolventų karjeros stebėsenos rezultatai naudingi konsultuojant studentus, ypač profesinio orientavimo tikslais.

Karjeros stebėsenos metodai: Apklausos ir Administraciniai duomenys

Apklausos

Vienas iš apklausos metodo naudojimo absolventų karjeros stebėsenai privalumų yra galimybė atpažinti, išanalizuoti ir įvertinti absolventų įsitraukimo į darbo rinką procesus. Būdai apklausti absolventus taikant įvairius metodus priklauso nuo šalies ir aukštojo mokslo įstaigų. Anketavimas ir interviu yra dažniausiai naudojami apklausos instrumentai.

Apklauso vykdomos siekiant gauti iš absolventų faktinės informacijos, taip pat grįžtamąjį ryšį apie jų motyvus, nuostatas ir tolesnius veiksmus baigus studijas.

Deja, apklauso metodas turi ir privalumų, ir trūkumų. Absolventai ne visada sutinka būti apklausiami klausimyno ar interviu būdu. Be to kalbant apie užimtumą, sunku gauti anketą, todėl kyla grėsmė gauti neišsamų, netinkamą absolventų vertinimą.

Taigi reikėtų taikyti ir kitus absolventų karjeros stebėsenos būdus bei metodus. Norint gauti ir pateikti tikslią informaciją, būtina naudotis duomenų baze, kurioje pateikta absolventų kontaktinė informacija, skambučiai, laiškai, apsilankymai ir susitikimai su respondentais.

Apklausų naudojimas

Privalumai	Trūkumai
E. apklausa	
Mažos sąnaudos, prieiga prie dokumentų realiuoju laiku, laiko taupymas, duomenų automatizavimas įvedimui, jų tvarkymui, analizei ir ataskaitoms teikti.	Priklausomybė nuo elektroninio pašto adresų ir jų tikslumo, abejotina tikimybė gauti atsakymą į apklausą.
Interviu	
Kalbintojas gali padidinti atsakymų lygį, galimi gilesni atvirojo tipo klausimų duomenys, didesnė konkrečių atrankos tipų įgyvendinimo kontrolė.	Didesnės išlaidos, daugiau laiko, mažiau kategorijų ir klausimų, į kuriuos reikia išsamų atsakymų, sunku rasti abiemis dalyviams patogią dieną ir laiką susitikti.
Popierinė apklausa	
Galima greitai užpildyti, gana patogu absolventams.	Ilgesnis įgyvendinimas, mažesnės atvirojo tipo klausimų galimybės, popierinės apklauso kaštai, didesnė neužbaigtų ar neteisingai užpildytų anketų rizika.

Administraciniai duomenys

Stojant į universitetą, registruojantis egzaminams, atliekant praktiką šalies ar užsienio mokymo įstaigose gauti administraciniai duomenys patenka į aukštųjų mokyklų duomenų bazes.

Visa universitetų elektroninėje duomenų bazėje esanti informacija periodiškai atnaujinama, todėl aukštosios mokyklos gali stebėti savo studentų veiksmus, į kokius kursus jie užsiregistravo, kokias paskaitas lanko ir kokius egzaminus turi laikyti. Tokiu būdu tai leidžia rinkti duomenis apie visus universiteto studentus. Remiantis gauta informacija ir duomenimis, galima atlikti skaičiavimus, daryti išvadas, vykdyti tyrimus ir palyginimus, leidžiančius administracijai prognozuoti ateitį įvairiose mokymo įstaigos srityse ir už jos ribų. Taigi

administracinių duomenų analizė ir informacijos rinkimas gali pasitarnauti kaip ekonomiškai būdas stebėti studentų ir aukštųjų mokyklų pažangą.

Gauti administracinius duomenis apie studentų gyvenimą, dalyvavimą ir tobulėjimą aukštojo mokslo įstaigose lengviau nei gauti duomenis apie absolventų profesinę raidą. Deja, aukštojo mokslo įstaigos neturi galimybės pasinaudoti absolventų administraciniais duomenimis, ypač apie jų dalyvavimą darbo rinkoje.

Be specialios absolventų karjeros stebėsenos sistemos sunku stebėti absolventų perėjimą iš vienos institucijos į kitą, jų įsiliejimą į darbo rinką ir darbą užsienyje.

Be jau minėtų aspektų, tenka pripažinti, kad administraciniai duomenys yra riboti, nes šioje duomenų bazėje kaupiama specifinė informacija, kuri yra tiesiogiai susijusi su aukštosiomis mokyklomis ir kurią studentai pateikia savo valia, t.y. neprivalomai.

Duomenų rinkimo metodika

Apklausa	Administracinių duomenų rinkimo instrumentai
Interviu	Gyventojų registras
Tikslinės grupės	Socialinio draudimo registras
Apklausa telefonu	Mokymosi pasiekimų registras
Popierinė apklausa	Užimtumo tarnybos registras
E. apklausa	Mokesčių registras
Administracinių ir apklausos duomenų derinimas	

Absolventų karjeros stebėseną kaip aukštojo mokslo ir darbo rinkos sąsaja

Absolventų karjeros stebėseną leidžia aukštosioms mokykloms įvertinti išsilavinimo įtaką absolventų karjerai, taip pat pateikti darbdaviams ir darbo rinkos institucijoms aukštųjų mokyklų studijų programų ir absolventų profesinio pasirengimo įvertinimą.

Absolventų karjeros stebėseną leidžia mokytojams, švietimo įstaigų darbuotojams gauti informacijos apie absolvento darbo vietą, karjerą, profesinį tobulėjimą, ar absolventas dirba pagal įgytą profesiją ar ne pagal profesiją.

Esama daug išorinių absolventų stebėsenos priežasčių tokių, kaip teisiniai reikalavimai, finansavimo paskatos, kokybės užtikrinimo, nacionalinės ir tarptautinės akreditavimo taisyklės.

Absolventų karjeros stebėseną skatina baigti studijas, pabrėžiant aukštojo mokslo ekonominį poveikį ypač tose šalyse, kuriose aukštas absolventų nedarbo lygis.

Į aukštojo mokslo sistemos ir darbo rinkos santykį galima žvelgti iš skirtingų perspektyvų: pirmasis aspektas nagrinėjamas makrolygmeniu, kai vertinamas aukštojo mokslo veiksmingumas kiekvienam individui. Šiuo požiūriu galima teigti, kad švietimo paslaugų rinkos efektyvumas geriausiai pasireiškia per darbo rinką, kurioje koncentruojasi jaunųjų specialistų profesinis potencialas ir kur vyksta jų profesinė savirealizacija. Bet nemaža problema yra jaunų specialistų pasiūlos ir paklausos neatitikimas šioje rinkoje, apsunkinantis aukštojo mokslo profesijų efektyvumo analizę. Todėl siekiant įvertinti efektyvumą ir padidinti absolventų profesinę sėkmę darbo rinkoje, naudojama absolventų karjeros stebėseną.

Antrasis aukštojo mokslo ir darbo rinkos santykio aspektas pasireiškia nacionaliniu lygmeniu.

Trečiuoju aukštojo mokslo ir darbo rinkos santykio aspektu gali būti laikomas profesinio daugiklio efektas. Augant išsilavinimo mastui, sudėtingėja ryšiai tarp įvairių darbų, todėl visuomenėje atsiranda darbų skirstymas pagal profesijas, t.y. kiekvienoje srityje egzistuoja vadinamasis „profesijų medis“, kur žinių plėtra kelia naujus klausimus ir užduotis. Tai skatina naujų darbuotojų ir darbo vietų paklausą šiose pramonės šakose.

Pagrindiniai absolventų karjeros stebėsenos sistemos lygiu aspektai ir rodikliai

Užimtumo statusas: užimtumo statusas (dirbantis, visu etatu, ne visą darbo dieną, nedirbantis, savarankiškai dirbantis asmuo ir t.t.), užimtumo/nedarbo trukmė, darbo paieškos trukmė, atlyginimo dydis, noras gauti darbą, karjeros galimybės, darbovietės vieta.

Socio-biografinė ir socialinė-ekonominė informacija: amžius, lytis, tautybė, gyvenamoji vieta, socialinė kilmė, neįgalumas, gimtoji kalba, etninė kilmė, gimimo šalis, vaikai (vaikų amžius), šeimninė padėtis, baigtas formalus išsilavinimas ir mokymas, aukštasis išsilavinimas, baigimo metai.

Testinis mokymasis: mokymosi lygis ir tipas, dalyvavimas mokymuose (dalyvavimo mokymuose dienų skaičius), studijų sritys, kita įgyta kvalifikacija.

Ryšys su studijų lygiu ir kryptimi: studijų lygis ir kryptis, studijų forma (nuolatinės, iššestinės, dirbant), įstaigos ir studijų krypties pasirinkimo veiksniai, studijų trukmė, darbo patirtis.

Pasitenkinimas: pasitenkinimas studijų programa/mokymu, pasitenkinimas studijų sąlygomis, pasitenkinimas esamu darbu, pasitenkinimas esamomis pajamomis/atlyginimu, pasitenkinimas karjeros pažanga, pasitenkinimas išsilavinimo/mokymo tinkamumu esamam darbui.

Igytu įgūdžių tinkamumas / panaudojimas darbo vietoje: studijų pritaikymas esamame darbe, mokymosi metu įgytų įgūdžių atitikimas ir jų pritaikymas darbe, studijų tinkamumas tolimesnei karjerai.

Gyvenamoji vieta/migracija į kitas šalis: dabartinė gyvenamoji vieta/užimtumas, gyvenamoji vieta studijų metu, migracijos priežastis, gimimo šalis, tėvų migracija, tėvų gimimo šalis.

Socialinė ir pilietinė veikla, dalyvavimas joje: demokratinės vertybės, nuostatos Europos atžvilgiu, aktyvus pilietiškumas, socialinė ir pilietinė įtrauktis, buvimas ir elgesys socialiniuose tinkluose, neapmokamas darbas, veikla asociacijose, laisvalaikio veikla.

Duomenų išskaidymo standartų apžvalga

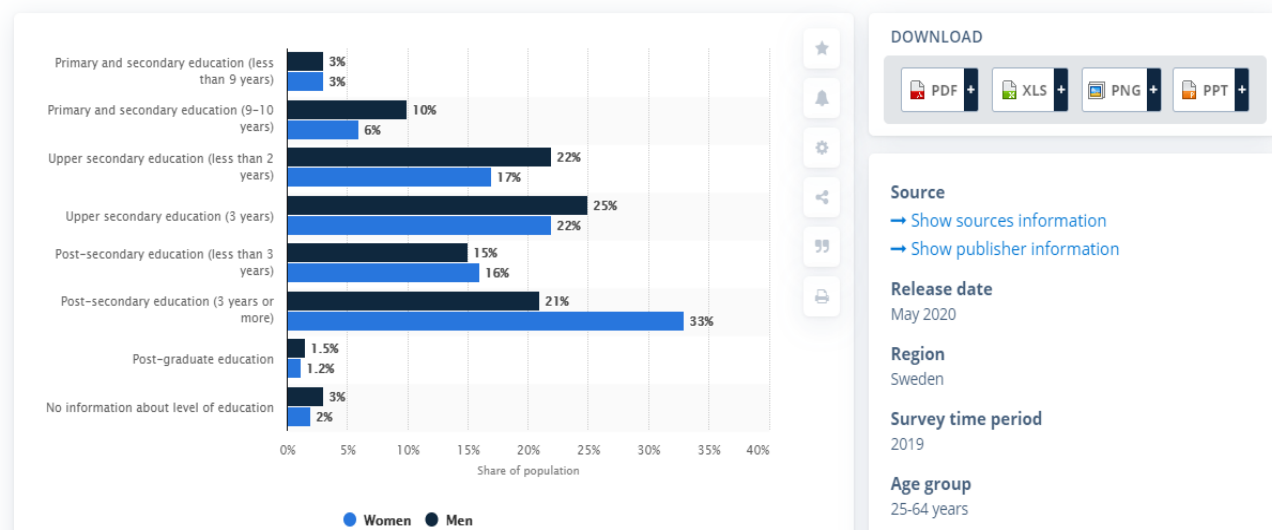
1. Absolventų vyrų ir moterų procentinė dalis.

Graikija: 36.7 % vyrų, 49.3 % moterų.

Švedija: 2019 metais daugiau moterų nei vyrų turėjo trejų metų ar ilgesnės trukmės aukštesnį nei vidurinį išsilavinimą. Tiksliau, tokį išsilavinimą buvo įgiję 33 proc. Švedijos moterų ir 21 proc. vyrų. Kita vertus, daugiau vyrų (1,5 proc.) nei moterų (1,2 proc.) buvo įgiję antrosios pakopos išsilavinimą.

Moterų, įgijusių aukštąjį profesinį išsilavinimą, skaičius 2018 metais šiek tiek išaugo lyginant su ankstesniais metais. Ši tendencija išlieka ir toliau, t.y. daugiau moterų, nei vyrų įgyja aukštąjį profesinį išsilavinimą. 2018 metais aukštąjį profesinį išsilavinimą iš viso įgijo 13400 asmenų, tai yra 200 daugiau nei 2017 metais. Aukštąjį profesinį išsilavinimą įgijusių vyrų skaičius šiek tiek sumažėjo, o moterų – išaugo 300. Ilgainiui nusistovėjo tendencija, kad tarp absolventų yra daugiau moterų nei vyrų.

Share of the population in Sweden in 2019, by level of education and gender

Ispanija: 50%.

Lietuva: 2018 metais profesinį mokymą rinkosi 20,8 proc. Lietuvos mokinių, tarp kurių buvo šiek tiek daugiau vyrų nei moterų. O 2017 metais profesinį mokymą pasirinko 29,8 proc. Lietuvos mokinių.

2018 metais dauguma vyrų rinkosi su transportu susijusias profesijas, moterys – socialinį darbą.

Išvados: Remiantis daugumos respondentų nuomone, per pastaruosius trejus metus didesnę procentinę dalį absolventų sudaro moterys. Pavyzdžiui, Graikijoje vyrų - 36,7%, moterų - 49,3%. Švedijoje vyrų - 21%, moterų - 33%. Kita vertus, didesnė dalis vyrų (1,5 proc.) nei moterų (1,2 proc.) įgijo antrosios pakopos išsilavinimą. Moterų, įgijusių aukštąjį profesinį išsilavinimą skaičius 2018 metais šiek tiek išaugo lyginant su praėjusiais metais. Daugiau moterų nei vyrų toliau siekia aukštojo profesinio išsilavinimo. 2018 metais aukštąjį profesinį išsilavinimą iš viso įgijo 13400 asmenų, tai yra 200 daugiau nei 2017 metais. Aukštąjį profesinį išsilavinimą įgijusių vyrų skaičius šiek tiek sumažėjo, o moterų – išaugo 300. Taigi Švedijoje absolventų moterų dalis auga, o vyrų – ne.

Tačiau Ispanijoje moterys ir vyrai sudaro maždaug vienodą dalį absolventų (50%). O Lietuvoje 2017 metais profesinį mokymą rinkosi 29,8% studentų. 2018 metais dauguma vyrų rinkosi su transportu susijusias profesijas, dauguma moterų – socialinį darbą.

2. Absolvento tautybės įtaka darbdavio pasirinkimui.

Graikija: Tikslų duomenų rasti nepavyko, tačiau yra pagrindo manyti, kad pilietybė gali turėti įtakos darbdavio pasirinkimui, nes pareigybės aprašuose nurodoma, jog graikų kalbos mokėjimas yra būtinas.

Švedija: Šalies užimtumo tarnybos teigimu, užsienyje gimusiems absolventams vis lengviau susirasti darbą Švedijoje. Teigiama, kad išaugo imigrantų, užimančių pareigas, kurioms reikalingas universitetinis arba koleginis išsilavinimas, procentinė dalis.

Absolvento tautybė labai retai (beveik niekada) neturi įtakos darbdavio pasirinkimui.

Ispanija: Nedidelė įtaka.

Lietuva: Nėra duomenų.

Išvada: Beveik visi apklausoje dalyvavę šalių atstovai pažymėjo, kad pilietybė beveik neturi (labai retai turi) įtakos darbdavio pasirinkimui.

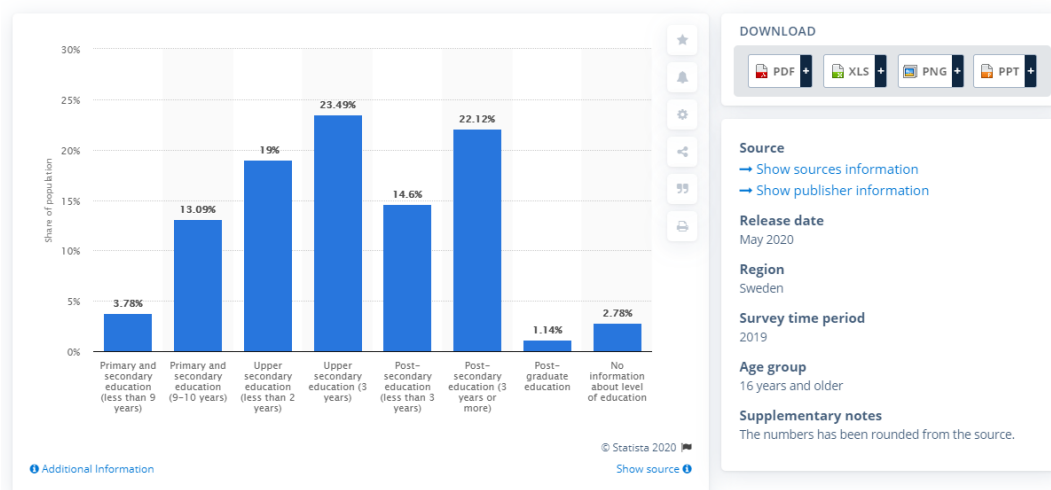
3. Ar darbuotojo tautybė turi įtakos darbdavio pasirinkimui?

Graikija: Netaikoma

Švedija: Nedaug, priklauso nuo profesijų.

Švedų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, trejų metų ar ilgesnės trukmės aukštesnį nei vidurinį išsilavinimą, skaičius auga nuo 2000 metų, o tokio išsilavinimo neturinčiųjų skaičius sumažėjo. 2019 metais maždaug 37 proc. gyventojų turėjo bent šiek tiek aukštesnį nei vidurinį išsilavinimą. Iš jų 21,7 proc. buvo įgiję trejų metų ar ilgesnės trukmės aukštesnį nei vidurinį išsilavinimą ir šis procentas žmonių dirba baigę studijas. 2018 metų rudens semestrą Švedijos universitetuose ar aukštosiose mokyklose užsiregistravo 349300 studentų. Tai didžiausias skaičius per penkerius metus.

Share of the population in Sweden in 2019, by level of education

Ispanija: Nedaug

Lietuva: 56% absolventų baigę studijas gauna darbą, susijusį su pasirinkta profesija. 18% absolventų dirba nekvalifikuotą darbą.

Išvados: beveik visi apklausoje dalyvavę šalių atstovai pažymėjo, kad darbuotojo tautybė neturi įtakos darbdavio pasirinkimui. Tačiau tai gali priklausyti nuo profesinės srities.

4. Absolventų, dirbančių pagal specialybę ir ne pagal specialybę, procentinė dalis.

Graikija: 19,9% absolventų dirba toje srityje, kurią studijavo.

Švedija: Priklauso nuo specialybės. Apskritai 70-80%.

Ispanija: Priklauso nuo specialybės. Iš viso 50%.

Lietuva: 56% absolventų baigę studijas gauna darbą, susijusį su pasirinkta profesija. 18% absolventų dirba nekvalifikuotą darbą. Darbdaviai teikia pirmenybę darbo patirties turintiems absolventams (net jei darbo patirtis nesusijusi su jų profesija). Dažniausiai į šią kategoriją patenka vyresni nei 25 metų absolventai. 66,25% absolventų, vyresnių nei 25 metai, po studijų įsidarbina (2017-2018 m. statistika). Iš aukštosios kvalifikacijos (ISCED ketvirto lygmens) absolventų, po mokymų įsidarbina 61,9%, po tęstinio mokymosi – 64,1% absolventų.

20-34 metų amžiaus absolventų, ieškančių darbo pagal specialybę praėjus 1–3 metams po studijų baigimo, vidutinis įsidarbinimo lygis nesiekia 60%.

2018 metais 53,1% profesinį išsilavinimą įgijusių absolventų turėjo darbą, 58,9% absolventų tęsė mokslus.

Išvados: Įvairiose šalyse profesinį išsilavinimą įgijusių asmenų užimtumo lygis šiek tiek skiriasi. Pavyzdžiui, Graikijoje 19,9% absolventų dirba toje srityje, kurią studijavo; Švedijoje tai priklauso nuo specialybės, bet vidutiniškai tokie absolventai sudaro 70-80%; Ispanijoje užimtumas priklauso nuo specialybės, bet vidutiniškai tai sudaro 50%; Lietuvoje 56% absolventų baigę studijas įsidarbina pagal specialybę, tačiau pirmenybė teikiama absolventams, turintiems darbo patirties, net jei patirtis nesusijusi su profesija.

5. Didesnės ir mažesnės paklausos profesijos.

Graikija: Pagrindiniai sektoriai, kuriuose registruojamos laisvos darbo vietos, yra informacijos ir ryšių technologijų (IRT), didmeninės ir mažmeninės prekybos bei farmacijos sektoriai. IRT sektoriuje yra didelė konkrečias

programavimo kalbas išmanančių programinės įrangos bei duomenų bazių kūrėjų paklausa. Didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje labai reikalingi inžinerijos specialistai, turintys įvairias sritis apimančių bendrųjų įgūdžių (užsienio kalbų mokėjimo, pardavimo įgūdžių).

- Programinės įrangos kūrėjai
- Saityno ir daugialypės terpės kūrėjai
- Duomenų bazių kūrėjai ir administratoriai
- Sistemų administratoriai (LINUX)
- Kompiuterinių tinklų profesionalai
- Didmeninė ir mažmeninė prekyba
- Paslaugų teikimas (ypač klientų aptarnavimas ir techninė pagalba)

Švedija: Švedijos valstybinės užimtumo tarnybos Arbetsförmedlingen duomenimis, ateinančiais metais paklausiausios bus šios profesijos: slaugytojo, mokytojo, inžinieriaus arba statybininko, IT specialisto, virėjo, elektriko, staliaus, suvirintojo, mechaniko ir remontininko.

Komunikacijų, dizaino, meno ir net mažmeninės prekybos darbuotojams rasti darbą bus sunkiau, nei kitų sričių specialistams.

Ispanija: Iš pramonės šakų populiariausi yra su logistika, skaitmenine rinkodara, elektronine prekyba ir socialinėmis paslaugomis susiję sektoriai.

Lietuva: 2018 metais profesinio mokymo įstaigų mokiniai labiausiai rinkosi techninės srities profesijas. Antras pagal populiarumą pasirinkimas - paslaugų sektoriaus profesiniai mokymai (viešbučių, maitinimo, plaukų priežiūros ir grožio paslaugos). Populiariausias pogrupio pasirinkimas iš

vadybos ir verslo profesinio mokymo programos buvo darbų organizatoriaus specialybė. Daugelis mokinių rinkosi architektūros ir statybos sritims artimą statybinės įrangos programą. Iš informacijos ir komunikacijos srities populiariausias kompiuterinių technologijų ir raštingumo dalykas. 2018 metais transporto paslaugas, mechanikos inžineriją, architektūrą ir statybą daugiausia studijavo vyrai. Socialinio darbo, paslaugų ir sveikatos priežiūros profesinio mokymo kursuose vyravo moterys.

Išvados: Graikijoje ypatingas informacijos ir ryšių technologijų (IRT), didmeninės ir mažmeninės prekybos bei farmacijos specialistų poreikis. IRT srityje labai paklausūs konkrečias programavimo kalbas išmanantys programinės įrangos kūrėjai, sistemų administratoriai, dizaineriai ir kūrėjai bei duomenų administratoriai. Didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje – inžinieriai, turintys įvairias sritis apimančių bendrųjų įgūdžių (užsienio kalbų mokėjimo, pardavimo įgūdžių), taip pat paklausūs klientų aptarnavimo ir techninės pagalbos specialistai.

Švedijos valstybinės užimtumo tarnybos duomenimis, ateinančiais metais paklausiausios bus slaugytojo, mokytojo, inžinieriaus arba statybininko, IT specialisto, virėjo, elektriko, staliaus, suvirintojo, mechaniko ir remontininko profesijos. Tačiau komunikacijų, dizaino, meno ir mažmeninės prekybos darbuotojams bus sunkiau rasti darbą.

Ispanijoje populiariausios pramonės šakos - logistika, skaitmeninė rinkodara, elektroninė prekyba ir socialinės paslaugos.

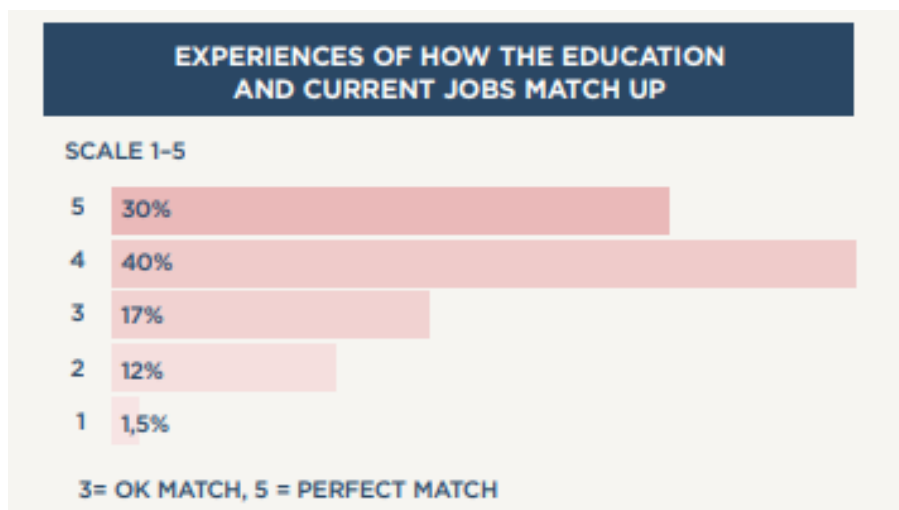
Lietuvoje populiariausi techninių specialybių specialistai. Antra pagal populiarumą profesija susijusi su paslaugų sektoriumi (viešbučių, maitinimo, plaukų priežiūros ir grožio paslaugos). 2018 metais vaikinai rinkosi transporto paslaugų, mechanikos inžinerijos, architektūros ir statybų profesijas, merginos – socialinio darbo ir sveikatos priežiūros profesijas.

6. Absolventų įgytų žinių lygis bei teorija ir praktika, reikalinga norint įsidarbinti.

Graikija: Absolventų teigimu, trūksta praktinio įgūdžių taikymo studijų metu, todėl jiems reikia daugiau praktinės patirties.

Švedija: Remiantis statistika, dauguma studentų yra patenkinti universitete įgytomis žiniomis ir įgūdžiais, juos taiko darbe.

70% studentų tai įvertino 4-5 balais, tai reiškia, kad įgyti įgūdžiai visiškai atitiko jų poreikius darbe.

Išsilavinimo atitikimas darbo vietai

Ispanija: Visose specialybose yra „Orientacijos į darbo rinką“ dalykas. Be to kiekvienos grupės vadovas tam skiria profesinio konsultavimo užsiėmimus.

Graikija: Siūlomi 2,5 metų trukmės mokymai, akredituoti Nacionalinės akreditavimo įstaigos, kuri yra atsakinga už nacionalinių sertifikatų išdavimą. Mokymai vyksta ir kontaktiniu, ir nuotoliniu būdu (2 metų / 0,5 metų trukmės).

Lietuva: 30% kurso medžiagos sudaro teorija, 70% - praktika. Studentai yra patenkinti studijų metu įgytomis žiniomis.

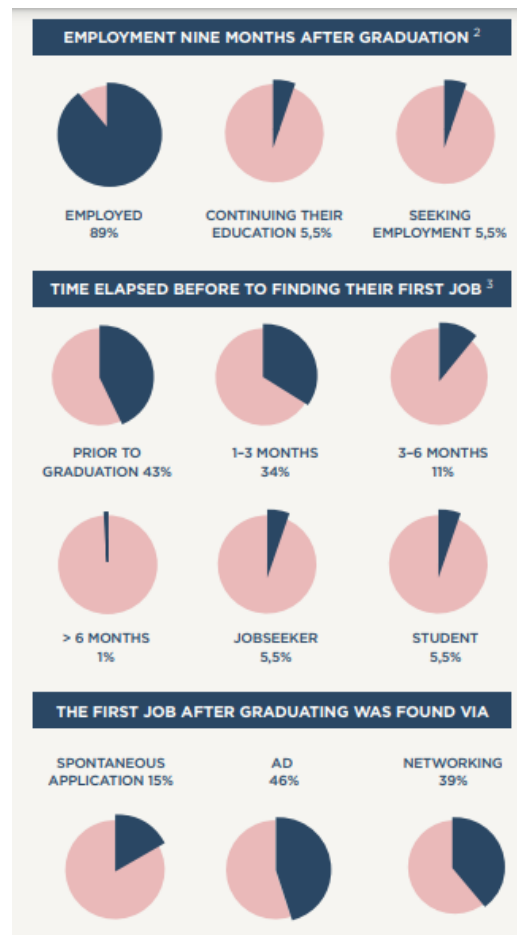
Išvados: beveik visos apklausoje dalyvavusios šalys pažymėjo, kad dauguma studentų yra patenkinti universitete įgytomis žiniomis ir įgūdžiais. Tačiau Graikijos profesinių mokyklų absolventai teigia, kad jiems trūksta praktinio įgūdžių lavinimo studijų metu, todėl pageidauja daugiau praktinės patirties įgijimo galimybių.

7. Kiek laiko reikia norint rasti darbą baigus studijas?

PROMEA: Kaip teigiama ataskaitose, po studijų baigimo įsidarbinama praėjus vidutiniškai 1-2 metams. Taip yra dėl šių priežasčių: a) asmens pageidavimo dirbti ne pagal įgytą specialybę; b) aukšto absolventų nedarbo lygio.

2018 metais darbą turėjo 64% aukštąjį išsilavinimą turinčių jaunų moterų ir 79% jaunų vyrų. Nors nuo 2008 metų tiek vyrų, tiek moterų užimtumas sumažėjo, vis dėlto moterims įsidarbinti sekasi sunkiau.

Švedija: 89% asmenų randa darbą per 6 mėnesius po studijų baigimo.

Ispanija: 30% lieka įmonėje, kurioje atliko praktiką. 20% įsidarbina per vienerius metus.

Graikija: Kai kuriose profesijose (pvz. automobilių mechaniko) trūksta absolventų, kurie patenkintų paklausą, todėl jie įsidarbina iškart po studijų baigimo. Kitose profesijose (pvz. garso ir vaizdo srityje) įsidarbinimas gali užtrukti šiek tiek ilgiau.

Lietuva: Praėjus dviems mėnesiams po studijų baigimo, pradedami rinkti duomenys apie įsidarbinusius absolventus. Dažniausiai per tą laiką absolventai jau būna įsidarbinę.

Išvados: Graikijoje vidutinis darbo paieškos laikas baigus studijas 1-2 metai. Švedijoje 89% absolventų susiranda darbą per 6 mėnesius po studijų baigimo. Ispanijoje 30% absolventų lieka dirbti įmonėje, kurioje atliko praktiką. Bendrai paėmus, per vienerius metus įsidarbina 20% Ispanijos absolventų. Lietuvoje, praėjus dviems mėnesiams po studijų baigimo, renkami duomenys apie įsidarbinusius absolventus. Dažniausiai iki to laiko absolventai jau būna įsidarbinę.

Pokyčių įgyvendinimo ir institucijos prisitaikymo kontrolės bei intervencijos sričių atranka

Tėvai ir besimokantieji: Absolventų karjeros stebėseną suteikia galimybę tėvams ir būsimiesiems studentams pasirinkti visuomenėje ir darbo rinkoje paklausia profesiją bei aukštąją mokyklą, kuri suteiktų reikiamų įgūdžių, žinių ir gebėjimų siekiant svajonių profesijos. Absolventų karjeros stebėseną leidžia tėvams ir studentams sekti darbo rinkos ir aukštųjų mokyklų studijų programų pokyčius.

Aukštojo ir profesinio mokymo įstaigos: Lūkesčių ir rezultatų gretinimas, laukiamų rezultatų pagrįstumo tikrinimas. Mokymo programų papildymas ir koordinavimas tam, kad studentai įgytų jiems reikalingų įgūdžių bei žinių. Tikrinti programas ir mokymus bei juos testuoti jeigu jie sėkmingai vykdomi, priešingu atveju, nutraukti, tobulinti arba keisti. Visa tai leis patenkinti darbo rinkos poreikius.

Mokytojai/Instruktoriai: Duomenys leidžia ieškoti reikalingų mokytojų/instruktorių, padeda jiems tobulinti taikomus metodus bei skiriamas užduotis. (Absolventų karjeros) stebėseną leidžia mokytojams/instruktoriams daryti išvadas apie tai, kokias programas reikėtų koreguoti, pakeisti kitomis, tobulinti, efektyviai naudoti ir t.t.

Kokybės užtikrinimo agentūros: Duomenų panaudojimas kaip aukštojo ir profesinio mokymo įstaigų kontrolės ir stebėsenos metodas.

Darbo rinka: mažinti tam tikro sektoriaus specialybės studentų skaičių ir didinti kito sektoriaus. Duomenys leidžia suprasti, koku lygiu švietimo sistema suteikia darbo rinkoje reikalingų įgūdžių.

Vyriausybės politika švietimo srityje: nustatyti, kiek įtakos stabiliems veiklos rezultatams turi finansinės programos. Taip pat tikrinti darbo rinkoje reikalingų naujų programų efektyvumą.

Veiksmai atrenkant naujas programas, kurios bus aktualios darbo rinkoje po studijų baigimo

Profesijos pasirinkimas - svarbus kiekvieno žmogaus gyvenimo etapas. Ją rinkti reikia labai atsakingai todėl, kad svarbu ne tik įdomus ir gerai apmokamas darbas, bet ir paklausus darbo rinkoje.

„Kuo būti?“ ir „Kokiame darbe save įsivaizduoju?“ yra pagrindiniai klausimai, kuriuos sau kelia jauni žmonės rinkdamiesi būsimą profesiją. Juk nuo šio sprendimo priklauso kiekvieno jų ateitis. Profesijos pasirinkimo klausimas visada buvo sunkus. Tačiau šiandieną, kai darbo rinkoje atsiranda vis daugiau naujų profesijų, apie kurias dar vakar niekas negirdėjo, profesijos pasirinkimas tampa dar sunkesnis.

Šiuolaikinėje darbo rinkoje žmogaus fizinį darbą keičia mašinos ir robotai. Tokio masto pokyčiai yra tiesiogiai susiję su 21 a. technologiniu proveržiu. Kompiuterinės technologijos, dirbtinis intelektas, nanotechnologijos virtualiosios realybės plėtra bei genų inžinerija diktuoja mums naujas paklausias profesijas. Daugelį specialybių keičia moderniosios technologijos, žmogaus darbas tampa vis labiau automatizuotu. Būtent todėl profesijų populiarumo klausimas išlieka aktualus ir intriguojantis.

Automatizavimas yra viena iš pagrindinių priežasčių, lėmusių esminius pokyčius profesijų srityje. Tyrimų duomenimis, iki 2035–2055 metų 50% ūkinės veiklos bus automatizuota. 6 iš 10 skirtingų profesijų stebima panaši tendencija: mažiausiai 30% šių profesijų užduočių gali būti automatizuotos.

Pokyčiams įtakos turi ir spartus žmonijos senėjimas. Tikėtina, kad iki 2050 metų vyresnių nei 60 metų žmonių skaičius Žemėje padidės bent du kartus.

Nemažiau svarbūs tampa nauji formatai ir nuostatos: daugėja laisvai samdomų darbuotojų ir profesionalų, kurie dirba kartu prie vieno projekto. Tokie pokyčiai diktuoja įvairių įgūdžių ir gebėjimų turinčių specialistų paklausą. Pasauliniai iššūkiai ir krizės verčia žmoniją jau šiandieną galvoti apie ateitį. Remiantis statistika, Žemės gyventojų skaičius iki 2050 metų išaugs iki 9 milijardų, o iki 2100 metų jis pasieks 11,2 milijardo.

Kaip išsirinkti profesiją?

Renkantis profesiją, pirmiausia reikėtų pasverti visus tos profesijos privalumus bei trūkumus ir apsvarstyti šiuos klausimus:

1. Kokios profesijos jums patinka?

Susidarykite jums patinkančių, jus dominančių profesijų sąrašą.

2. Kokius reikalavimus keliate pasirinktai profesijai?

Susidarykite profesinių lūkesčių sąrašą:

- pasirinkta profesija ir būsimas užsiėmimas;
- pasirinkta profesija ir gyvenimo vertybės;

- pasirinkta profesija ir gyvenimo tikslai;
- pasirinkta profesija ir šiandieninės aktualijos;
- pasirinkta profesija ir realus darbas pagal specialybę;
- pageidautinas pasirengimo lygis;
- pasirinkta profesija ir mano tinkamumas bei gebėjimai;
- pageidautinas turinys, pobūdis ir darbo sąlygos.

3. Kiek svarbus kiekvienas reikalavimas?

Nuspręskite, kiek svarbūs jums visi šie reikalavimai. Galbūt vieni jų mažiau svarbūs ir jų galima apskritai nepaisyti.

4. Ar jūsų keliami reikalavimai atitinka profesijos keliamus reikalavimus?

Be reikalavimų, kuriuos jūs keliate profesijai, yra ir pačios profesijos keliami reikalavimai. Išanalizuokite save, ar esate išsiugdę profesines savybes, ar jūsų intelektualiniai gebėjimai, psichologinės ypatybės ir sveikatos būklė atitinka profesijos keliamus reikalavimus.

5. Rezultatų analizė

Išanalizuokite, kuri profesija iš sąrašo visais aspektais jums tinka labiausiai.

6. Rezultatų tikrinimas

Kad įsitikintumėte, jog jūsų samprotavimai profesijos pasirinkimo atžvilgiu teisingi, savo sprendimą aptarkite su draugais, tėvais, mokytojais, psichologu ar profesionaliu konsultantu.

7. (Pasirinktos profesijos) paklausa darbo rinkoje

Rinkdamiesi profesiją, įvertinkite įsidarbinimo galimybes ateityje. Tuo tikslu paieškokite statistikos internete. Taip sužinosite, kokių profesijų visuomenei reikia šiandieną.

8. Įsidarbinimo galimybės

Tai apima profesijų paklausą darbo rinkoje bei galimybę įsidarbinti tam tikroje vietoje. Pavyzdžiui, jūs turite retą profesiją, bet tokių specialistų jūsų gyvenamoje vietoje nereikia. Išėitis – persikelti gyventi į kitą vietą ir ten dirbti pageidaujama darbą. Profesijos pasirinkimas priklauso ir nuo gyvenimo būdo, gyvenamosios vietos, darbo sąlygų. Pasirinkite sau darbą, kurį galėtumėte dirbti nekeisdami savo gyvenimo iš esmės.

9. Pagrindiniai žingsniai į sėkmę

Kai jau išsirinkote būsimą profesiją, svarbu nuspręsti, kurioje mokymo įstaigoje sieksite profesinio išsilavinimo, kaip ugdysite profesines kompetencijas, kaip įgysite praktinės patirties ir kaip didinsite savo konkurencingumą darbo rinkoje.

10. Internetas gali būti naudingas renkantis profesiją

Taip pat galima atlikti profesinio orientavimo testus. Pagrindinis profesinio orientavimo uždavinys – padėti šiuolaikiniam jaunimui būsimąją profesiją rinktis sąmoningai, atsižvelgiant į individualias psichologines tendencijas, parodytant realią darbo rinkos situaciją ir konkrečių specialistų trūkumą.

10 įgūdžių, būtinausių per ateinančius kelerius metus

Pateikiami 10 svarbiausių įgūdžių, kurie, remiantis tyrimais, bus reikalingi
mausiausioje ateityje

Svarbiausių įgūdžių dešimtukas

2015 m.: _____

2020 m.: _____

1. Visapusiškas problemų sprendimas	1. Visapusiškas problemų sprendimas
2. Žmonių tarpusavio bendravimas	2. Kritinis mąstymas
3. Gebėjimas vadovauti žmonėms	3. Kūrybiškumas
4. Kritinis mąstymas	4. Gebėjimas vadovauti žmonėms
5. Gebėjimas vesti derybas	5. Žmonių tarpusavio bendravimas
6. Kokybės kontrolė	6. Emocinis intelektas
7. Orientacija į klientą	7. Savarankiškas vertinimas ir sprendimų priėmimas
8. Savarankiškas vertinimas ir sprendimų priėmimas	8. Orientacija į klientą
9. Aktyvus klausymasis	9. Gebėjimas vesti derybas
10. Kūrybiškumas	10. Proto lankstumas

Norint išlikti paklausu darbo rinkoje, būtina įvaldyti 10 vertingų įgūdžių. Ką tai reiškia?

Prieš pradėdant specializuotus mokymus, leisti stojantiesiems išbandyti save įvairiose profesijose. Tam gali pasitarnauti praktika, stažuotės, savanorystė.

Antras patarimas – pasinaudoti įvairiais nemokamais internetiniais kursais, kurių metu galima įgyti specialiųjų įgūdžių. Be to „YouTube“ taip pat yra daugybė naudingų kanalų. IT įgūdžius galima lavinti atsisiuntus internetu CodeCademy ar kitokią medžiagą.

Trečioji rekomendacija – dalyvauti suaugusiems ir vaikams skirtose neinternetinėse edukacinėse veiklose bei daugybėje kitų kursų IT įmonėms. Taip pat verta užsiprenumeruoti kūrybinių erdvių, centrų ir bibliotekų puslapius socialiniuose tinkluose, kur nuolat vyksta įvairūs edukaciniai susitikimai.

Galiausiai apsisprendus dėl artimiausios ateities prioritetų, reikėtų pradėti dalyvauti specialiuose mokymuose ir konferencijose. Kuo daugiau įgūdžių įgyjama, tuo daugiau galimybių darbo rinkoje.

Išvados

Šiuolaikinės visuomenės demokratizacijos procesai reikalauja naujų, kokybiškų mechanizmų visų švietimo sistemos lygių, tipų ir komponentų valdyme. Europos profesinio mokymo sistema susidūrė su nemažai iššūkių:

- pirma, globalizacija, kuri skatina aršią konkurenciją dėl išteklių, įskaitant ir kvalifikuotą personalą;
- antra, visuomenės informatizacija, spartinanti veiklos ir švietimo plėtros tempus;
- trečia, demografiniai pokyčiai, reikalaujantys greito švietimo įstaigų prisitaikymo prie veiklos naujoje demografinėje ir socialinėje realybėje.

Todėl švietimo įstaigos pereina prie inovatyvių plėtros modelių, t.y. naujų veiklos valdymo principų, formų, metodų ir technologijų kūrimo bei diegimo.

Norint užtikrinti efektyvią profesinio mokymo sistemą, būtina realių lūkesčių sąsaja su pareigomis darbo vietoje.

Dažnai darbuotojai neatitinka jiems keliamų šiuolaikinių profesinio mokymo, darbo, technologijų, judumo ir efektyvumo reikalavimų ekonominio stabilumo užtikrinimui. Todėl egzistuoja didelis priverstinio nedarbo lygis.

Šiame dokumente analizuojami absolventų profesinės veiklos stebėsenos procesai ir mechanizmai kaip būdas gauti grįžtamąjį ryšį apie mokymo įstaigos efektyvumą ruošiant studentus tam tikrai profesinei veiklai.

Dokumente pateikiama informacija apie absolventų užimtumo lygį, jo tipą, darbo rinkai reikalingus įgūdžius, nuoseklias rekomendacijas kaip tikslingai

pasirinkti pageidaujama profesija. Taip pat galima rasti informacijos apie mokymo istaigos pasirinktos srities pokyčiu kontrolės ir įgyvendinimo mechanizmus, apie jos prisitaikymo (prie darbo rinkos keliamų reikalavimų) veiksmus, apie naujų, darbo rinkoje paklausių programų, atranką ir kt.

Taip pat pateikiamas absolventų pasitenkinimo mokymu lygis, o kai kuriais atvejais ir darbdavių pasitenkinimo absolventų parengimu lygis. Protokole apžvelgiamas ne tik pats tyrimas, bet ir duomenų išskaidymo standartų tyrimas. Šiame tyrime dalyvavo keturios šalys (Graikija, Švedija, Lietuva ir Ispanija).

Tyrimo rezultatai rodo, kad 60-70% absolventų sėkmingai įsidarbina per šešis mėnesius po studijų baigimo. Pagrindinė nedarbo priežastis (15%) – tęstinis mokymasis. 81% dirbančių absolventų dirba pagal įgytą profesiją.

Sparti aukštųjų technologijų plėtra daro didelę įtaką ne tik gyvenimo būdui, bet ir būsimosios profesijos pasirinkimui. Daugelį žmonių domina klausimas, ar dabartinės profesijos išliks paklausios ir ateityje?

Šiuo metu esama daug profesijų, kurių anksčiau nebuvo. Dabartiniai studentai mokosi visiškai naujų specialybių. Šiuolaikinis jaunimas siekia įgyti įvairių žinių ir įgūdžių, kad sėkmingai įsisavintų visus technologinės pažangos produktus.

Svarbiausių ateities profesijų dešimtukas:

1. Virtualios ir papildytos realybės kūrėjas
2. Bioinžinierius
3. Išmaniųjų miestų architektas
4. Informacinių duomenų bazių apsaugos specialistas
5. Robotikos specialistas
6. Nanotechnologas
7. Programinės ir techninės įrangos kūrėjas
8. Logistikos specialistas
9. Aplinkosaugos specialistas
10. Rinkodaros ir pardavimų specialistas

Naujų profesijų atsiradimas siejamas su sparčia mokslo ir technologijų pažanga. Prieš kelis dešimtmečius darbo jėga buvo labai paklausi, tačiau šiuo metu pasaulinei darbo rinkai svarbūs žmogaus intelektiniai gebėjimai.

Pasaulio ekspertai vieningai teigia, kad populiariausios bus tos specialybės, kurios susijusios su inovatyviomis, skaitmeninėmis technologijomis. Kūrybingi ir sumanūs specialistai, gebantys priimti teisingus sprendimus nenumatytose situacijose, bus visada paklausūs.